

V odbor so bili per acclamationem za bodoče leto zopet voljeni gospodje: Stegnar, Močnik, Praprotnik Andr., Tomšič, Praprotnik Fr., Borštnik, Govekar, Paplar in Stanonik. Prvosednik, tajnik in blagajnik se izvolijo pri prvi prihodnji odborovi seji. — Račune so pregledali in potrdili gospodje Čenčič, Levičnik in Kovšca.

Kakor vsako leto, naj je tudi letos za naprej priporočena hvalevredna „Narodna šola“ milosrčnosti naših častitih rojakov, naj so katerega koli stanu in spóla. Veliko milodarov gre iz naše dežele vsako leto na ptuje za razne blage namene. Prav in lepo je to; mi zarad tega nismo nikomur zavidni. Toda kot „prvi bližnji“ naj nam so v prvi vrsti naši lastni domači siromašni otroci, ker se nabajajo med njimi tudi taki, ki niso nič manj pozornosti in podpore vredni kot oni, za katere deluje blago „društvo sv. Detinstva“. Neutrudljivemu gosp. Stegnarju in gosp. Močniku pa, na katerih ramah sloni v resnici veliko in težavno breme vsega društvenega delovanja, njima naj dá Bog zdravje, moč in vstrajnost, da bi mogla še dolga leta tako neumorno in vspešno delati za razvitek blagih društvenih namér, kakor dozday!

Vez prisrčnega bratoljubja oklepala je po končanih zborovanjih pri vsкупnem obedu v čitalnični dvorani zbrane učitelje. Prijazni razgovori sladili so navzočim okusno napravljeni obed. Da taka lepa prilika ne ostane brez navdušenih napitnic, razume se samo po sebi.

Naj konečno opomnimo še to, da je gosp. Stegnar med obedom (ker je pri zborovanju primanjalo za to časa) stavil vprašanje, ali bi morda ne bilo želeti, da bi se zborovanja prihodnjega leta vršila bolj zgodaj, — vsaj v prvi polovici meseca septembra — in naj bi se za obravnave odločil čas tako, da bi se pričele popoldne; zvečer bi se napravila gledišna ali pa pevska zabava (jako dobra misel!), naslednji dopoldan pa naj bi se nadaljevalo zborovanje? Enoglasno so odobraval vsi navzoči ta nasvet.

Narodne stvari.

Slovenski jezik pri sodnijah zopet iz groba vstal.

Da narod slovenski v Avstriji živi in da ga je precejšnje število, to pač ves božji svet vé, — da je Avstrija leta 1848. postala ustavna država in da so po njej bile vsem narodom zagotovljene narodne pravice, med katerimi prva pravica je ta, da jezik vsacega naroda je v javnem življenju, v šolah in uradih ravnopraven, to tudi ni nobena skrivnost, vsaj imamo cesarsko diplomu od oktobra 1848. in družih cesarskih pisem.

Kmalu potem, ko je avstrijskim narodom zasijala danica narodne ravnopravnosti, je visoka vlada sama mislila na to, da se vsi jeziki avstrijskih narodov, ki pod absolutistično vlado niso smeli glasiti se v kancelijah, tudi zmožni naredijo stopiti po pismih v pisarnice uradniške, in v tem obziru gre posebna hvala tadanjemu c. k. ministerstvu pravosodja, katero je uže **julija meseca leta 1849.** sklicalo skupščino jugoslovanskih strokovnjakov na Dunaj, da sestavi primeren pravosloven in državniški nazovnik v vseh slovanskih narečjih, navadnih v avstrijski carevini. In gledite, meseca avgusta uže je bil sestavljen odbor, ki je na Dunaji pričel to delo. In leta 1853. je uže prišla 44 pól debela knjiga (obsegajoča nemško hrvatsko-srbski in slovenski del) na Dunaji na svitlo pod naslovom: „Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Oesterreichs“.

V oddelku za slovensko narečje delali so gospodje: dr. Matija Dolenc, dvorni in sodni odvetnik, prof. dr. Miklošič in jurist Matej Cigale, poklican iz Ljubljane, ki je, kakor v predgovoru pravi, za pripravo in in popravo natisa slovenskega dela privzel zaslužnega pisatelja slovenskega gosp. Jan. Navratila, takrat c. k. oficijala najviše sodnije.

C. kr. ministerstvo pravosodja leta 1849. ni tedaj samo javno pripoznalo, da tudi slovenskemu jeziku se odpró vrata v sodnije, temuč vse storilo, da jezik naš dobi „vestes nuptiales“ za pisarne.

Al kako je tekla ta reč?! „Infandum jubes renovare dolorem“, če bi popisavati morali, kako so viši gospodje v sodnijah, ki so bili večinoma hudi nasprotniki slovenskega jezika, ravnali z njegovimi pravicami! In še posebej, kak anathema je najviša dunajska sodnija izustila o jeziku slovenskem!

Pa pustimo te sovražnike in dajmo hvalo gospodu ministru dr. Pražaku, da je z ukazom od **6. dne t. m.** zopet iz groba poklical slovenski jezik in mu pot odprl v vse sodnije vseh dežel, kjer ljudstvo slovenski jezik govori.

Nočemo le sem zapisati preveč zamotanega oglasa Waserjevega, ki je le jurističnim ušesom razumljiv, rečemo le: pišite in dajte pisati po svojih advokatih vsa pisma, in take izročite sodnijam niže ali više instance! Vi, gospodje advokatje, pa ne zabite „Juridisch-politische Terminologie“.

Mnogovrstne novice.

* *Kronanje ruskega cara.* Priprave za to veliko svečanost se uže dalj časa delajo, vendar se še ne vé za gotovo čas, kedaj da se bode vršila. Ker je v Moskvi velika razstava, katera bode od maja do septembra trajala, trdijo eni, da se bota ruski car in carica kronati dala ali pred razstavo maja meseca, ali pa po razstavi meseca septembra. Znamenito je to, da se bode pri kronanji rabil iz slonove kosti narejeni prestol nekdanjega carigradskega cesarja Konstantina XI. Na naslanjalu prestola videti je dvoglavi bizantinski orol, na stranéh pa mitologične podobe Orfeja in Euridice, Lede, Saturna, Amorjev na delfinih jahajočih itd. Ta krásni prestol podedovala je unukinja ubitega cesarja in prišel je potem z njeno doto vred l. 1492. v Moskvo. Cenjen je na 3000 rubljev. Na vrhu naslonjala pritrjen je pozlačen orol. — Prestol caričin je prekrasno orientalsko delo, okrasen sè srebernim perzijskim reliefom, v katerega je vloženo 876 diamantov in rubinov, 1223 safirov, smaragdov, turkisov, biserov itd. Zadej držita dva angelja tablico, na kateri je sledeči napis v latinskem jeziku: „Potentissimo et invictissimo Moscovitarum Imperatori Alexio, in terris feliciter regnanti, hic thronus, summa arte et industria fabrefactus, sit futuri in coelis et perennis faustum felixque omen“ (Slovenski se glasi ta napis na priliko tako-le: Najmočnejšemu in nepremagljivemu mo-kovitskemu Aleksandru, ki srečno vlada tukaj na zemlji, naj bode ta prestol, z največjo umetelnostjo in obrtnostjo narejen, srečno znamenje prihodnjega in večnega prestola v nebesih.) Ta stol je darilo armenskih trgovcev v Perziji ter prenešen v Moskvo leta 1659. Naslanjala obeh prestolov pokrila se bodeta za časa kronanja z blazinami, na katerih je vpleteno imé Nj. veličanstev.

* *Zveza Črnega in Vstočnega morja* Avstrijska dežela (Länderbank) in pa Anglobanka mislite na to zvezo ter delate uže dotične načrte. Zvezale in vredile bi se reke Sap, Dnester in Visla. Troški so proračunjeni na 80 milijonov gold. Vodna pot bi držala skozi

Rusijo, Avstrijo in Nemčijo od Odes do Gdanskkega. Ker bi se s tem tudi omenjene reke vredile, zato je pričakovati, da udeležene vlade prevzemo nekoliko stroškov.

* Število zdravnikov po najimenitnejših državah evropskih znaša po računu dr. Raseria na 10.000 prebivalcev: v Avstriji 3, na Ogerskem 6, v Švajci 7, na Laškem 6, na Angleškem 6, v Nemčiji 3 in na Francoskem 3 zdravniki. Največ zdravnikov je pa v severoamerikanskih zjedinjenih državah, kjer jih pride 16 na gori navedeno število prebivalcev. Iz tega je razvidno, kako lahko se v Ameriki pride do doktorske diplome.

Naši dopisi.

S Šenturške gore 17. vinotoka. R. — Na prošnjo nekega prirodoslovca na Hanoveranskem, naj mu pošljem nekaj naših planinskih živih polžev, katere za neki mikroskopično preiskovanje potrebuje, stopil sem 31. dan meseca avgusta na planino Greben (2228 m), vrlega soseda Grintovca, da bi, če bo mogoče, nabral zaželenih stvari in mu jih odposlal; a kako iznenadjen sem bil, ko, pridši na višine, po trudapolnem prevračanju kamnja in prav marljivem iskanju jih jedva po štiri do pet od vsake pasme dobim, da-si drugikrat o tem času niso bili še tako redki; pa tudi drugih živalic ni bilo nikjer nobene zaslediti. Šment! si mislim nevoljen, ali ste se bojda preselili na bližnji Grintovec, ali pa, slutivši neugodno jesen in bližnjo zimo, uže zarili se v svoja zimska stanišča? Čez 14 dni potem obiskal sem uže peti pot v tem letu romantično dolino kamniške Bistrice, 16. in 29. dan meseca septembra pa sprehajal se po lepi Kokriški dolini iskaje živalic, a zopet jih ni bilo zunej; le malo število bubarčkov našel sem pod zelenim mahovjem, a še teh je bilo malo živih, marveč le prazne polževine. Vsled tega bil sem še bolj potrjen v svojih mislih, da bo kmalu jesen umaknila se zimi in jako mikalo me je takrat, vsesti se na „Pythajški stol“ ter občinstvu to prerokovati, a bal sem se malo, da bi se svojim prerokovanjem ne ostal na cedilu, enako preroku Falbu, napovedajočemu precejšnje število potresov za to leto, kateri, hvala Bogu, doslej niso še vznemirjali nas. Ali evo ti! — moja domišljija in kombinacije niso bile pretirane, kajti ne dolgo potem, zlasti zadnje dni minulega in v prvi polovici tega meseca sledilo je prav čmerno, večidel deževno vreme; vrstilo se le hladni dnevi z mrzlimi nočmi; planine debile so večkrat bele glave; snežna odeja se je vidno niže pomikala; včeraj zjutraj pa začne, po hudem nalivu v prejšnjih dneh, celó v nižinah snežiti tako hudo, da smo mislili, zima je nastopila; kajti ne samo zvišeni griči, temuč celó nižave bile so v kratkem času vse pobeljene. Sneg je sicer doli po polji in tudi na naši gori zopet zginil, a vendar kaže vse to, da letos brž ko ne bomo videli pod milim nebom o Božiču zrelih jagod in razcvetenih vijolic, marveč, da utegnejo v kratkem času vse drugačne cvetlice prikazati se na naših zimskih oknih, označujoče nam dolgo in hudo zimo. Bog daj, da bi se o tem motili!

Na Slapu 22. dne oktobra.

Javna zahvala.

Ko sem v prvi polovici tekočega meseca kakor popotni učitelj titorije in kletarstva po Dolenjskem potoval, šli so mi posebno prijazno na roke prečastiti gospodje: Anton Aleš, dekan v Semiču, Edvard Dev, c. k. sodnik v Črnomlji, Franjo Šetina, narodni učitelj v Črnomlji, Viljem Vesel, župnik v Črnomlji,

Franc Gustin, trgovec v Metliki, Daniel Trček, prošt v Metliki in Janez Pečarič, posestnik v Drašičah. Bodi vsem za to najtoplejša zahvala!

Rihard Dolenc,
vodja deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu.

Iz Železnikov 24. okt. (Javna zahvala.) Blagorodna gospá Josipina Terpinčeva, lastnica fabrike barvarskega lesa na Fužinah pod Ljubljano, blagovolila je poslati po svojem vrlem ravnatelju gosp. Jamarju za tukajšnji šolski muzej 14 kosov raznovrstnega barvnega lesa (rudečega, rumenega in višnjevega) ter 16 zavitkov iz tacega lesa na debelo in drobno zmlete barve. Podpisani šteje si v dolžnost, blagorodni gospej lastnici in prijaznemu gosp. ravnatelju izreči za ta znameniti dar in redki učni pripomoček najtoplejšo zahvalo.

Jos. Levičnik,

učitelj in načelnik krajnega šolskega sveta.

Iz Šent-Vida pri Ljubljani 24. okt. — Danes smo s sijajnim sprevedom na pokopališče spremili visokopostovanega našega gospoda župnika Potočnika, ki je nagle smrti umrl pred dvema dnevoma. Spreveda udeležilo se je 41 duhovnov iz Ljubljane in drugih krajev in velika množica družega ljudstva iz Šentvida in okolice. Lahka bodi zemljica blazemu rodoljubu!

Iz Ljubljane. — V soboto popoldne se je zaprla zbornica v reduti. Ker nimamo vseh stenografičnih zapisnikov pri rokah, ne moremo na drobno poročati, kaj vse je v reduti zdaj gospodujoča večina odobrila, kaj pa zavrgla; zato nam pa tudi ni mogoče razsojati govorov, s katerimi je v zadnji seji drug od družega slovo jemal.

Danes brez stenografičnih zapisnikov resnici na čast le vprašamo: kaj so narodni poslanci dosegli v tem zboru? — Borba za borbo, krepki govori kakor v mnogih deželnih zborih preteklih let, al vse bilo je bob v steno pri tej večini, ki je od nekđaj sovražna našim pravičnim zahtevam, zdaj pa je celó sovražna vladi Taaffe-ovi in deželnemu predsedniku Winklerju, ki ga je Nj. veličanstvo na čelo vladi postavilo na Kranjskem.

Tak je bil letošnjega zbora položaj, ves ugoden nam in vladi nasprotni večini, zato je v nezaslišani predrznosti ne le s šivankami pikala Taaffe-a in Winklerja, temuč tudi cele bombe surovosti metala na-nju, a tudi ne prizanesla grofu Thurnu, če ni predsedoval zmerom „als einer der ihrigen“, ampak se bolj objektivno obnašal. In če v vse te silovite borbe v zbornici poslancev je še segla galerija vmes, doživeli so se oni prizori, po katerih so tako razburjeni „landtagi“ dobili ime „polnischer Landtag“.

Gospod minister, naprošen večkrat in toplo naprošen, ni hotel razpustiti sedanjega skozi in skozi illegalnega zbora — menda boječ se svojih uradnikov dr. pl. Kalteneggerja in pl. Vestenecka, pa tudi barona Apfalterna, dr. Schreya in družih ustavovercev, in doživel je, da je resnica to, kar je dr. Schrey, predsednik ljubljanskega konstitucionalnega društva, v lanskem zboru slovesno objavil, „auf Tod und Leben Kampf gegen das derzeitige Regierungssystem“!

Ali mar grof Taaffe ne pomisli, kako se s takimi javnimi dogodbami podkopuje veljava, avtoriteta vlade pri ljudstvu? Kamo pa pridemo, če temu ne bode konca? Ministri prejšnjih časov so si za geslo svoje napisali besedo „eine starke Regierung“ (močna vlada), grof Taaffe je premenil ta naslov in si za geslo izbral „slabotno vlado“, katera trpi tudi najhujše brutalnosti od svojih nasprotnikov. Grof Taaffe je z blagim namenom prevzel predsedstvo ministersko, da bi sprijaznil nasprotnne elemente in zacelil tako rane na-